

Bokhandlerforeningen

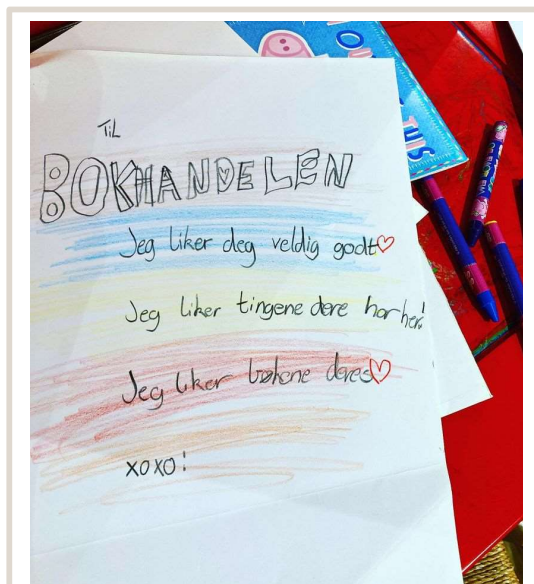
Årsberetning 2021

BOKHANDLER-FORENINGEN

Innhold

Bokhandleråret 2021	2
Om Bokhandlerforeningen.....	3
Generalforsamling og styre	4
Medlemmer	6
Pandemi.....	8
Den digitale bokhandelen	10
Samfunnskontakt og politisk påvirkning	12
Rammevilkår og avtaleverk	14
Bokhandelen leverer på samfunnsoppdraget	17
Litteraturabonnement.....	24
Litterære priser og stipend.....	30
Mammutsalget	34
Fagskolen for bokbransjen	35
Bransjeinformasjon og annen medlemsservice.....	36
Utvalg og representasjon 2020.....	39

Hilsen til Berges Bokhandel i Kristiansand

Bokhandleråret 2021

Pandemi, regjeringsskifte og startskudd for arbeidet med ny boklov.

Stabilt antall bokhandler

Ved inngangen til det nye året hadde Bokhandlerforeningen 480 medlemmer. Antall bokhandler har holdt seg stabilt de tre siste årene, til tross for noe nedgang i salget av bøker. Innovasjon og nye digitale muligheter styrker samspillet mellom den fysiske butikken og netthandelen og skaper helt nye muligheter for å synliggjøre og selge litteratur

Covid-19 pandemien preget også 2021. Etter rekordomsetning i 2020, måtte bokhandler mange steder i landet holde stengt flere uker i løpet av vårhalvåret 2021, noe som gav lavere omsetning enn foregående år. Netthandel har hatt kraftig vekst, men klarte ikke å kompensere for stengte butikker.

Bokhandelen selger en stadig større bredde

Salget av antall ulike titler gikk noe ned i 2021 sammenlignet med 2020, men den økende trenden er klar. Bokhandelen selger stadig flere ulike titler. Søkeoptimalisering på nett, og tjenester som *Klikk og hent* og *Klikk og send* øker tilgjengeligheten til bøker i de kanaler hvor folk er. Selv om det selges flere titler enn før, selges hver bok i færre eksemplarer enn tidligere, slik at salget av bøker totalt er redusert de siste årene. Det er imidlertid verdt å merke seg at salget av norsk litteratur holder seg stabilt, mens det er salget av oversatt litteratur som har gått ned de siste årene.

Bokhandelen leverer på samfunnsoppdraget sitt

Bredden øker, i tillegg hadde 86 prosent av bokhandlerne minst ett litteraturabonnement i 2021. Eksempelvis har samtlige butikker i ARK og Norli litteraturabonnement som sikrer at all ny norsk skjønnlitteratur for barn og voksne, innkjøpt av Kulturrådet, også finnes i bokhandelen.

Digitale og strukturelle endringer i bokbransjen

Strømmetjenester tok en enda større andel av markedet i 2021. Cirka 6 millioner bøker ble lyttet til, mens salget av bøker endte på litt over 8 millioner bøker. I 2021 har det vært tre store transaksjoner i norsk bokbransje: Danske Egmont kjøpte ut svenske Bonnier av Cappelen Damm. Svenske Bonnier kjøpte på sin side aksjemajoriteten i Strawberry Publishing, som endret navnet til Bonnier Norsk Forlag, og Danske JP Politiken kjøpte aksjemajoriteten i Kagge forlag.

Samarbeidsprosjekter i bokbransjen

Bokhandlerforeningen deltok i samarbeidet i bransjen om felles opprop om lesestrategi og betydningen av norsk akademisk språk.

Regjeringsskifte og boklov

Høsten 2021 var det stortingsvalg og vi gikk fra en borgerlig styrt regjering til en regjering bestående av Arbeiderpartiet og Senterpartiet, med Anette Trettebergstuen (AP) som kulturminister. Arbeiderpartiet hadde lenge varslet at de ville ta opp arbeidet med ny boklov om de fikk regjeringsmakt. Dette var også noe av det første kulturministeren satte i gang da hun tiltrådte. Nasjonalbibliotekar Aslak Sira Myhre ble utnevnt til å lede arbeidet med bokloven. Planen er at et førsteutkast skal være klart til høring, høsten 2022. Bokhandlerforeningen var i møte med Myhre i november. Vi hadde også et møte med kulturministeren sammen med Forleggerforeningen i desember.

Bokhandlerforeningen ønsker en enkel lov med faste priser på nye bøker, som styrker tilgjengeligheten til et stort mangfold av litteratur, men som ikke er til hinder for innovasjon eller nødvendig, effektiv drift. Vi har advart mot å innføre noen form for avanseregulering som vi mener vil ha motsatt effekt av hva som er målet med bokloven. Det vil hindre incentiver for effektiv drift og nødvendig omstilling, og tvinge bokhandelen over til å selge flere andre varer på bekostning av bøker. Bokloven må gjelde for både fagbøker, skjønn- og generell litteratur, uavhengig av format. Bokhandelen ønsker å være bokhandel, og å kunne tilby kunden de bøker de ønsker, i det format de ønsker, og i de kanaler hvor de er. Våre innspill ble sendt over til Kulturdepartementet i desember.

Administrasjonen

I 2021 besto administrasjonen av 3 ansatte, fordelt på 2,6 årsverk, en person mindre enn året før. Hjemmekontor store deler av første halvår, skifte av mannskap og ikke minst arbeid med ny boklov har gitt et spennende, lærerikt og arbeidskrevende år.

Anne Schiøtz, direktør

Om Bokhandlerforeningen

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet.

Bokhandlerforeningen holder foredrag på Akademikas høstkonferanse.

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet.

Et desentralisert og landsdekkende nett av bokhandler og gode og mange løsninger for digital handel av papir- og e-bøker, sikrer lik og rik tilgang til litteratur i alle formater over hele landet. Gjennom bokhandel kjøpes boka i utsalgssteder med høy kompetanse og gjennom god faglig veiledning.

Kjerneområder for Bokhandlerforeningen

- Rammevilkår og avtaleverk.
- Samfunnskontakt (media) og politisk påvirkning.
- Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser (dokumentasjon).
- Bransjeinformasjon og annen medlemservice.

Generalforsamling og styre

Bak: John Thomasgaard, Lene Røren, Hans A. Vigen, Eva Thorsen, Hans Antonsen, Helen Foss, Stein-Ove Gudmundsrud. Foran Anne Schiøtz

Generalforsamlingen

Generalforsamling for Bokhandlerforeningen ble gjennomført 2. juni 2021. På grunn av Covid-19 pandemien var møtet digitalt. Forsamlingen representerte 103 stemmer inkl. fullmakter (korrigert for 10 % - regelen). Totalt var det 16 personer til stede, i tillegg til administrasjonen på to personer.

Styreleder Hans Antonsen ønsket de fremmøtte velkommen, og holdt en kort presentasjon av årets viktigste hendelser og saker som har hovedfokus i foreningen. Styreleder takket av Åshild Vere Jacobsen og Karin Mundal som styremedlemmer etter god innsats i styret. Avgått direktør per 1.1.2021, Trine Stensen, og konstituert direktør, Elin Øy, ble også takket av etter mangeårig innsats i Bokhandlerforeningen. Ny direktør, Anne Schiøtz, ble ønsket velkommen tilbake til Bokhandlerforeningen som ny direktør fra 1. august.

I tillegg til de ordinære årsmøtesakene, ble det vedtatt endringer i vedtektene, knyttet til styresammensetning.

Styret

På generalforsamlingen 2. juni 2021 ble Hans Antonsen, direktør ved Det Norske Teatret, enstemmig gjenvalgt som styreleder. Styret hadde etter 2. juni 2021 følgende sammensetning:

Styreleder: Hans Antonsen (Ekstern)

Nestleder: John Thomasgaard, Norli

Vara: Kim-Are Andersen

Styremedlem: Hans A. Vigen, Biblioteksentralen

Vara: Helle Forsbak

Styremedlem: Helén Foss, Fri Bokhandel

Vara: Gøril Søndrol

Styremedlem: Lene Røren, VB-bok

Vara: Atle Eggereide

Styremedlem: Stein-Ove Gudmundsrud

Vara: Kari Roll-Mathiesen

Styremedlem: Eva Thorsen, Tronsmo Bokhandel

Vara: Har ikke vara

Valgkomitéen

Valgkomitéen består av Martin Antonsen, Norli Bokhuset Tromsø (leder), Linda Eriksen, ARK og Sylvi Steine, Akademika.

Hans Antonsen, styreleder i Bokhandlerforeningen.

Styremøter

Styret (DnB-forening og DnB-service) har avholdt 9 styremøter. Direktøren er styrets faste sekretær. Det ble protokollført 55 saker. De viktigste sakene er omtalt i årsmeldingen.

Administrasjonen

Elin Øy, fungerende direktør frem til 1. juli.

Anne Schiøtz, ny direktør fra 1. august 2021.

Sidsel Henriksen, konsulent

Anne Jorun Skogøy, prosjektleder for Mammutsalget

Endring i administrasjonen

Elin Øy var fra januar 2021 konstituert direktør etter Trine Stensen. I mars ble Elin tilbudt, og takket ja til stillingen som generalsekretær i Forfatterforeningen. Elin er sosialøkonom og har vært ansatt i Bokhandlerforeningen som rådgiver siden august 2008. Med sin imponerende arbeidskapasitet, sine solide kunnskaper om statistikk og politikk og sitt store engasjement for litteraturen og bokhandelen, har hun gjort en uvurderlig jobb for Bokhandlerforeningen i de årene hun har vært ansatt.

Anne Schiøtz er siviløkonom med blant annet masterprogram i digital strategisk ledelse og innovasjon. Hun har vært ansatt i Bokhandlerforeningen flere år tidligere både som rådgiver og fungerende direktør og kjenner bokbransjen godt. Fra 2015 har hun vært generalsekretær i Slekt og Data. Hun ble ansatt som ny direktør av et enstemmig styre.

Administrasjonen besto i 2021 av 3 personer, mot 4 personer i 2020. Arbeidsfordelingen i administrasjonen gjenspeiler de prioriterte aktivitetsområdene for foreningen. I 2021 var det følgende bemanning i Bokhandlerforeningens sekretariat:

Anne Schiøtz	Direktør (100 prosent) fra 1. august 2021.
Elin Øy	Fungerende direktør (100 prosent) frem til 1. juli 2021.
Sidsel Henriksen	Konsulent (100 prosent)
Anne Jorunn Skogøy	Prosjektleder Mammut (60 prosent)

Kondolanse

Tidligere direktør i Bokhandlerforeningen, Einar Einarsson, døde i 2021 etter kort tids sykdom. Einar var direktør i Bokhandlerforeningen fra 1996 til 2001. Han fikk på plass en ny og avgjørende bokavtale som trådte i kraft fra 1999 og gjennomførte en betydelig modernisering av foreningen. Fra 2001 til 2019 var han direktør i Forlagsentralen.

EIBF

Bokhandlerforeningen er medlem i European and International Booksellers Federation (EIBF). EIBF har sekretariat i Brussel. Foreningene arbeider aktivt for at kulturhensyn skal være overordnet økonomiske hensyn i forhold til vurdering av konkurranse innen boksalg, og for mva-frihet på bøker. I dette arbeidet inngår nær kontakt med EU-kommisjonen og EU-parlamentet. Bokhandlerforeningen deltar aktivt i EIBFs arbeid og sitter i EIBFs styre (executive committee).

Andre bransjekontakter

Bokhandlerforeningen har god kontakt med andre sentrale aktører i bokbransjen og har deltatt på flere samarbeidsprosjekter, som blant annet *Opprop for norsk som akademisk språk*. I 2021 jobbet bransjen også i fellesskap også nye med retningslinjer for å motvirke seksuell trakassering.

Medlemmer

Bokhandelen er utstillingsvinduet for litteratur. Bokhandelens styrke er at de er tilstede der folk er, i handlegata, på kjøpesenteret og på nett.

Tronsmo bokhandel, som ble kåret til en av verdens 20 beste bokhandler av Financial Times i 2021.

Medlemmer

Bokhandlerforeningens medlemmer hadde 480 butikker pr. 31.12. 2021. Tallet har holdt seg stabilt de siste tre årene. I 2021 åpnet 12 nye bokhandler og 11 bokhandler ble lagt ned.

De fleste av landets bokhandler er medlem i foreningen. Medlemmene varierer fra de store kjedebokhandelene ARK, Norli og Akademika til små, uavhengige bokhandler, med og uten nettbutikk, til rene nettbokhandler som Adlibris og Bookis.

God tilgang til bokhandler er et litteraturpolitisk mål. Sammenlignet med våre naboland har vi en bokhandel per 11 000 innbyggere, mens Sverige har en bokhandel per 34 000 innbyggere. Danmark har en per 19 000 innbyggere.

Halvparten av landets kommuner har minst en bokhandel og 89 prosent av befolkningen bor i disse kommunene. I kommuner uten bokhandel, har 66 prosent av kommunene mindre enn 3 000 innbyggere.

Bokhandler på mindre steder

Både idealister og god kjededrift sikrer tilstedeværelse av bokhandler på små steder der det ellers ikke ville vært lønnsomt å selge bøker i større bredde. I de minste kommunene, med færre enn 10 000 innbyggere, finner vi 79 bokhandler. Av disse er 35 bokhandler en del av Norli, 31 er en del Fri Bokhandel, 9 ARK, 3 kjedefrie, og en bokhandel er en del av Akademika.

Også i de aller minste kommunene, med færre enn 5 000 innbyggere, finner vi til sammen 30 bokhandler. Disse bokhandelene fordeler seg på 18 Fri Bokhandler, av 8 Norli, 2 kjedefrie og en ARK og en Akademika. De tre minste kommunene med bokhandel var per 31.12.21 Nordkyn bokhandel, Kviteseid bokhandel og Alvdal bokhandel.

Utsalgssteder

Antall per kjede	2017	2018	2019	2020	2021
Akademika	31	31	29	28	44
Ark	144	145	143	152	155
Boklageret	10	6			
Fri Bokhandel	69	59	58	57	53
Kjedefri	26	29	26	25	28
Libris	56	55			
Norli Libris	138	136	138	141	200
Notabene	64	56			
Tanum	19	19	14	2	
Total	574	551	480	478	480

Tabellen viser hvordan antall butikker for de ulike kjedene og kjedefrie har utviklet seg de siste 5 år. Av de 480 butikkene, er 14 nettbokhandler.

Antall titler i bokhandelen

Norli Universitetsgata er Norge (og kanskje Nordens) største bokhandel. Den har nærmere 50 000 ulike titler i butikken. En stor bybokhandel vil ha cirka 25 000 titler i bokhandel, en mellomstor bokhandel har cirka 6000 - 10 000 titler, mens en liten distriktsbokhandel kanskje har cirka 2 000 - 3 000 titler. Alle bokhandler har skaffeplikt og kan skaffe alt som finnes tilgjengelig fra norske forlag.

Til stede der folk er

Bokhandlerne våre er mangfoldige på samme måte som bokkjøperne. Fra Tronsmo, som nylig ble kåret til en av verdens mest briljante bokhandler, og som enhver litteraturanmelder og storleser elsker, til ARK som betegner seg som en lavterskel bokhandel for de som ikke leser så mange bøker i året - som jo tross alt er de fleste av oss. Høyskolebokhandleren bidrar til at studenter og forelesere får hjelp til å finne de beste fagbøkene i de riktige versjonene.

God plassering på kjøpesentre og handlegata er dyrt. Et mangfold av bokhandler, som tilbyr et mangfold av titler på de steder hvor folk er, (i handlegata, på kjøpesenteret og på nett), er avgjørende for å synliggjøre bøker og bidra til leselyst og kunnskap.

Fysisk butikk og netthandel utfyller hverandre

Det er ikke slik at nettbokhandelen automatisk overtar salget hvis den fysiske bokhandelen forsvinner. ARK åpnet butikk i Surnadal sommeren 2020. Da hadde kommunen vært uten bokhandel i over ett år. I løpet av 12 måneder hadde ARK Surnadal omsatt bøker for 2,5 millioner kroner. Butikken har solgt 12 500 bøker i en kommune med under 6 000 innbyggere. Det er over 2 bøker per innbygger i kommunen. ARK.no har målt at trafikken fra Surnadal-området økte etter ARK åpnet butikk. Bokhandleren i nabokommunene merket ikke nedgang etter butikken åpnet. Surnadals befolkning har det siste året kjøpt 200 forskjellige fagbøker og 2 762 forskjellige titler i allmennbokmarkedet. Det viser at butikken har en god bredde til å være i et lite samfunn, og at det å ha bokhandel der folk bor er viktig litteraturformidling.

Kompetente bokhandlere

Det arbeider cirka 2000 personer i norsk bokhandel. En stor del er kvinner. Bokhandlerne gjør en viktig jobb med å velge ut og formidle bøker.

Bokhandlerforeningen
Publisert av Anne Schiøtz · 10. september 2021 ·

Bokhandlerforeningen har vært så heldig å få være med på Fri bokhandels høstkonferanse i dag 🍷 Bak enhver bokhandel står det en dyktig og engasjert bokhandler 🍷 Se mange av dem her!

4 283
Antall personer nådd

742
Engasjement

Frem innlegg

Pandemi

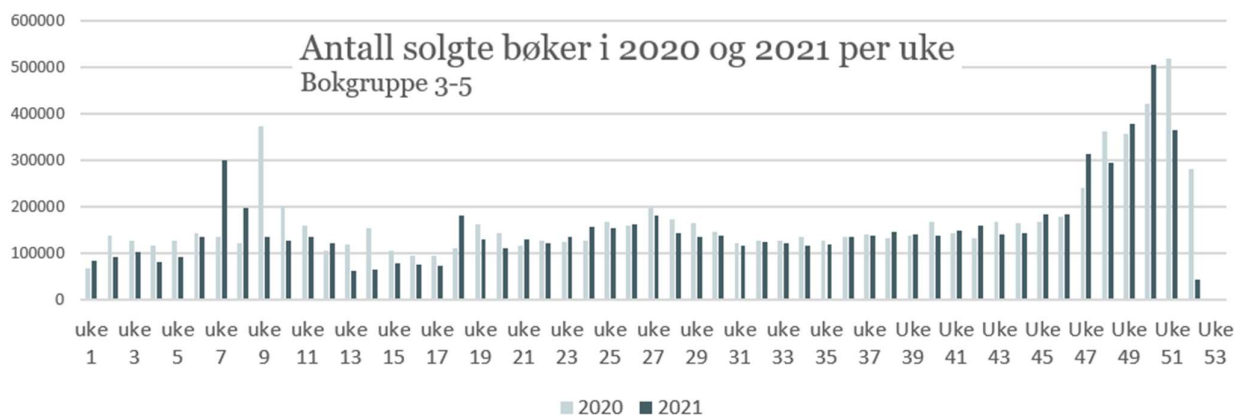
Smittevernrestriksjoner og stengte butikker, men pågangsvilje og stor kreativitet.

Pandemien gav reduksjon i bokomsetning

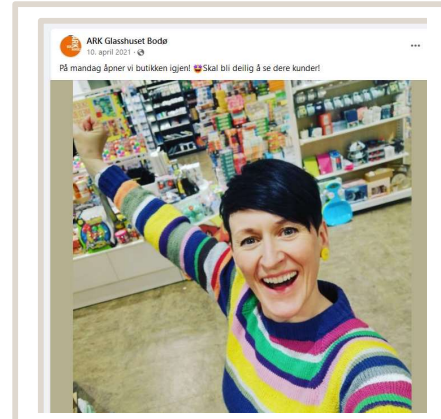
Covid-19 pandemien preget 2021. Flere bokhandler måtte holde stengt i lengre perioder i vårhalvåret. Digitale løsninger som *Klikk og hent* og *Klikk og send* bidro til at kundene fikk tak i bøker. Men bokomsetningen var likevel ned sammenlignet med 2020. Etter noen tilnærmet vanlige måneder, måtte bokhandelen igjen innføre tøffe

smitteverntiltak i desember med krav til avstand. Men butikkene fikk være åpne. Grafen under viser tydelig hvordan stengte butikker førte til at salget gikk ned flere uker i vårhalvåret, sammenlignet med året før.

BOKHANDLER-FORENINGEN

Den digitale bokhandelen

Fysisk bokhandel og nett blir ett

Fysisk og nett blir ett

Tradisjonelt ser vi gjerne på bokhandel som en fysisk butikk, og at netthandel er noe annet. Det er det ikke, integreringen mellom butikkhandel og netthandel viktig, som følge av at kundene orienterer seg på nett, og handler enten på nett eller i butikk.

Populære tjenester som *Klikk og hent* og *Klikk og send*, sammen med søkeoptimalisering, har økt tilgjengeligheten av bøker for kundene og bidratt til å bedre lønnsomheten for bokhandlerne. Gode lager- og distribusjonsløsninger bidrar til at bøker som er utsolgt fra forlagenes lager, men som finnes i en eller flere av ARK eller Norli-butikkene i Norge, kan søkes opp av kunden på nett, og enten hentes i butikk eller sendes til kunden. Innovasjon og nye digitale muligheter styrker samspillet mellom den fysiske butikken og netthandelen og skaper helt nye muligheter for å synliggjøre og selge litteratur.

De norske bokhandlerkjedene var tidlig ute med digitale løsninger. Et eksempel er ARK som ble kåret til årets omnikanal allerede i 2015, i konkurranse med all norsk faghandel. Omnikanal innebærer å innlemme alle salgskanaler for en sømløs kundeopplevelse. Norsk bokhandel var også tidlig ute med *Klikk og hent*, der varen bestilles på nett, men hentes i en fysisk bokhandel. *Klikk og hent* er en stor og viktig del av netthandelen i dag.

Format

☒ Innbundet (Bokmål) 349,- ~~399,-~~

☐ E-bok (Bokmål) 262,- ~~299,-~~

☐ Lydbok (Bokmål) 399,-

Hent i butikk

KLIKK & HENT

Sjekk beholdning i din bokhandel.
Reserver, vent på SMS og hent om en time.

Kjøp på nett

HANDLEKURV

vopps Hurtigkasse

✓ Sendes innen 1-2 virkedager

Digitalt gjennombrudd og generelle samfunnsendringer

Handlemønstrene har endret seg, med vekst i kjøpesentre og sterk kjededannelse i de fleste bransjer. Det samme har skjedd i bokbransjen. Siden 2009 har det blitt 11 % færre fysiske butikker i Norge ifølge Virkes handelsrapport (oktober 2021), det har også vært en nedgang i antall fysiske bokhandler.

Netthandel har hatt en sterk vekst generelt. Netthandel av bøker vokser også, bokhandelskjedene har utviklet egne digitale løsninger som innlemmer butikkhandel og netthandel, mens bøker også selges i rene nett(bok-)handler.

Medievanene er sterkt endret. Norsk mediebarometer viser at andelen av befolkningen som oppgir at de daglig bruker tid på bøker har vært relativt stabilt de siste 30 år. De siste årene har andelen som bruker tid på lydmedier (musikk, podcast etc) vokst kraftig, dette har gitt en ny arena for bøker som også kan lyttes til, (ikke bare leses), og en stor økning i de abonnementsbaserte strømmetjenestene som gir tilgang til et stort antall backlist-lydbøker for en fast månedlig pris.

Stadig flere lydbøker strømmes gjennom abonnementstjenester som Storytel, Fabel og ebok.no. Digitaliseringen av norsk bokbransje har så langt ikke kommet i form av e-bøker, det er lytting av lydbøker i strømmetjenester som har skapt en betydelig vekst. Dette har ikke vært drevet av ny teknologi eller nytt innhold, lydbøker i stykksalg har vi hatt lenge, først på kassett/CD og senere på fil for nedlasting. Det var derimot en ny forretningsmodell som skapte den store veksten: Lydbøker i abonnement (som gir tilgang til et stort antall backlist-lydbøker for en fast månedlig pris).

John Thomasgaard viser Tage Pettersen (H), hvordan Norli Universitetsgata også fungerer som lager for distribusjon til resten av landets Norli butikker. Med butikken som lager er det mulig å tilby en fantastisk bredde i butikken og effektivt plukke og distribuere til kunder over hele landet basert på nettbestillinger.

Fundamentale endringsprosesser

I sum ser vi at det har vært betydelige endringer for norsk bokbransje det siste tiåret. Fremover kan vi forvente at endringene i samfunnet og endringer i medievaner vil fortsette, og at dette også vil skape ytterligere endringer i bokbransjen.

Konkurransen har i 2021 i større grad også vist seg å komme utenfra, med de tre oppkjøpene i norsk bokbransje fra nordiske/internasjonale selskaper. En kraftig internasjonalisering, koblet med de helt gjennomgripende endringene som digitaliseringen forårsaker, er de dominerende trekkene ved utgangen av 2021.

Overgangen fra en situasjon der analogt eksemplarsalg var enerådende, til digital tilgjengeliggjøring i tillegg til analogt eksemplarsalg, gir store endringer i medievaner og litteraturkonsum. I løpet av tre-fire år har forholdet mellom antall lyttede bøker og antallet kjøpte papirbøker i bokhandelen blitt nesten 50/50, der summen av disse to størrelsene gir en betydelig økning. Den digitale utviklingen preger i tillegg undervisningsforleggeriet langt sterkere enn allmennfeltet.

Kilde: Erik Mhyres rapport utarbeidet for Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen i 2021.

Samfunnskontakt og politisk påvirkning

Politisk kontakt

Bokhandlerforeningen har bidratt med informasjon og fakta og svart på spørsmål fra ulike departement når det har vært aktuelt.

Høringer

Bokhandlerforeningen har i 2021 levert innspill til, og deltok på budsjettøringen på Stortinget til henholdsvis Familie- og kulturkomiteen, samt Kommunal- og distriktskomiteen. Foreningen har også levert et kort høringssvar som gjaldt gjennomføring av tilgjengelighetsdirektivet.

Bokhandlerforeningen deltok på budsjettøring Familie- og kulturkomiteen 4. november, sammen med en rekke av de andre litteraturorganisasjonene.

Anne Schiøtz fra Bokhandlerforeningen og Helen Foss fra Fri Bokhandel, deltok sammen på budsjettøring på Stortinget 8. november.

Møte i Stortinget med kulturkomiteen

Bokhandlerforeningen deltok også i et møte på Stortinget sammen med flere bokbransjeorganisasjoner, hvor målet var å gi den nye Kulturkomiteen en kort innføring i bokbransjen.

Tage Pettersen, Stortingsrepresentant, Anne Schiøtz, direktør i Bokhandlerforeningen, og John Thomasgaard, adm.dir. i Norli.

Bokhandlerforeningen i mediebildet

Det er et mål at Bokhandlerforeningen skal være en synlig aktør og delta i den offentlige debatten. I tillegg til å stille opp i intervju og bistå med fakta og tall, er det et mål å ha en godt oppdatert nettside med informasjon om foreningens aktiviteter og bransjedata. Presseaktiviteter i 2021 har i tillegg til stipend- og prisutdelinger vært preget av pandemien. Det har vært mange henvendelser om boksalg i 2021.

Merkur Bok

Merkur Bok er et kompetanse- og utviklingsprogram for bokhandlere i distriktene, i regi av Kommunal- og distriktsdepartementet.

Merkur Bok kom inn i Merkur-programmet i 2008. Fra 2020 ble Merkur bok organisert i tre regioner, region Nord, Øst og Vest, der en Merkurkonsulent har ansvar å følge opp bokhandlere i hver region. 69 distriktbokhandler var en del av Merkurnettverket i 2021.

Disse har fått tilbud om veiledning fra en Merkur-konsulent, omstillingsstøtte, og mulighet til kompetansepåfyll i konferanser, og i et eget utviklingsprogram. De har også deltatt i utviklingsprosjekt. 10 bokhandler har fått tilbud om omstillingsstøtte med søkelys på eierskifte, lønnsomhet og kommunale innkjøp. 10 bokhandlere har deltatt i utviklingsprosjektet i region vest med tema Bokhandel og kommune. 16 bokhandlere fra alle bokregioner har blitt intervjuet til et «beste praksis» - bokhandel prosjekt som legges ut på nettsiden til Merkur. Det har blitt gjennomført 3 webinar for bokhandlere med tema; *Bokhandel og kommune, Bokhandelen som kulturarena og Digitale forfatterbesøk og utviklings- og omstillingsstøtte i Merkur*. På disse webinarne deltok fra 25 – 33 bokhandlere.

Merkurbokhandler som er eneste bokhandel på sitt sted og har en omsetning under 7 millioner kroner kan søke utviklingsstøtte. I 2021 var det 12 bokhandler som fikk utbetalt fra 33 000 til 50 000 kroner hver, og til sammen 500 000 kroner i utviklingsstøtte. 26 Merkur-bokhandler deltok i den årlige «Handle-lokalt» kampanjen som i 2021 ble gjennomført i to omganger, i uke 16 i april og den 16.10. Det ble laget egen kampanjeplakat, bokmerker og nedlastbart digitalt materiell for bokhandel. I 2021 er det lagt til rette for å gjennomføre Merkur utvikling – bok for til sammen 20 bokhandler i alle Merkur regionene med en kombinasjon av regionale og nasjonale samlinger. Dette programmet vil gjennomføres i 2022 og avsluttes i 2023.

Rammevilkår og avtaleverk

Startskudd for ny boklov

Forfatter Olaug Nilssen, statssekretær Odin Adelsten Aunan Bohmann, nasjonalbibliotekar Aslak Sira Myhre og Åshild Vere Jacobsen fra Farsund bokhandel

Ny boklov

Noe av det første Anette Trettebergstuen satte i gang da hun tiltrådte som ny kulturminister etter Abid Raja, var arbeidet med ny boklov. Arbeiderpartiet vedtok en boklov i 2013, men denne ble lagt i skuffen av den borgerlige regjeringen før den trådte i kraft. Siden 2013 har det skjedd svært mye, særlig innenfor digitale strømmetjenester. Dette gjør at det er behov for en helt ny lov. Kulturministeren har sagt at hun ønsker å at en boklov skal sikre at folk i hele landet skal ha tilgang til et mangfold av litteratur, og at det skal være lønnsomt for forfattere og forlag å gi ut bøker.

19. november ble startskuddet for arbeidet med ny boklov markert

En samlet bokbransje var til stede på Deichman bibliotek på Grünerløkka, da statssekretær Odin Adelsten Aunan Bohmann åpnet markeringen for den nye bokloven. I sin tale sa han blant annet at det å øke leselysten og gjøre litteraturen tilgjengelig, det er selve kjernen i utviklingen av god litteraturpolitikk. Det er nasjonalbibliotekar Aslak Sira Myhre som skal lede arbeidet med få på plass en oppdatert og forutsigbar boklov med et virkemiddelapparat tilpasset dagens og fremtidens bokmarked.

Forlegger Per Nordanger, bokhandler Åshild Vere Jacobsen, biblioteksjef Leikny Haga Indergaard, litteraturkritiker Bernhard Ellefsen og Håkon Havik fra strømmetjenesten Storytel, delte sine forventninger til ny boklov under markeringen.

I sin introduksjon til Vere Jacobsen, påpekte Sira Myhre at "Sammenlignet med store deler av verden, har Norge et helt unikt bokhandlernet av store og små bokhandler, som i sine byer eller bygder er kulturaktører og er en vesentlig faktor i distribusjonen av norsk litteratur".

I sitt innspill påpekte Åshild Vere Jacobsen betydningen av faste bokpriser på nye bøker. Hun vektla også betydningen av innovasjon: «Den digitale utviklingen har også kommet den fysiske bokhandelen til gode: Nå kan plutselig innholdet i en hvilken som helst bokhandel bli synlig via nettet for kunder over hele landet, og bok kan finne leser i en helt annen utstrekning enn før. Klikk og send i øst og vest. Lokal litteratur når bredt ut, og forfattere opplever ikke lenger geografiske begrensninger. Det er fantastisk for leseren, og veldig bra for den lokale bokhandelen".

Fremdrift

Sira Myhre skal i utgangspunktet jobbe med boklovsarbeidet frem til sommeren 2022. Frem til jul 2021 gjennomførte de møter med cirka 33 store og små organisasjoner. Kulturministeren sier at loven skal legges frem "når den er god nok".

Hilsemøte med kulturminister Anette Trettebergstuen

Styreleder i Forleggerforeningen Edmund Austigard, styreleder i Bokhandlerforeningen Hans Antonsen, direktør i Bokhandlerforeningen Anne Schiøtz, direktør i Forleggerforeningen Heidi Austlid, kulturminister Anette Trettebergstuen og statssekretær Odin Adelsten Aunan Bohmann

Hilsemøte med kulturministeren

30. november var Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen invitert til hilsemøte med kulturministeren. Før oss hadde også forfatterforeningene hatt et tilsvarende møte. I alt fikk vi 30 minutter til å presentere oss og ta opp temaer som boklov og leselyst.

Innledningsvis takket vi for en god prosess i et viktig arbeid. For Bokhandlerforeningens del la vi vekt på den betydningen bokhandelen har som utstillingsvindu for bøker over hele landet. Bokhandelen bidrar både til at folk finner bøker de har lyst på og oppdager nye forfatterskap.

Vi påpekte av vi er svært glade for at regjeringen er opptatt av god tilgjengelighet til faghandel over hele landet. Det er ikke slik at nettbokhandelen automatisk overtar salget hvis den fysiske bokhandelen forsvinner. En fysisk bokhandel kan ikke erstattes av en nettbokhandel, men samspillet mellom fysisk bokhandel og digitale tjenester bidrar til synlighet og tilgjengelighet til bøker der folk er.

Synlighet til bøker der folk er, skaper oppmerksomhet rundt litteratur, som er vesentlig for leselyst.

Bokhandelen leverer på sitt samfunnsansvar. Bredden som selges gjennom bokhandelen er økende og de aller fleste bokhandlere, inkludert alle butikkene i ARK og Norli, har litteraturabonnement. Det vil eksempelvis si at all norsk skjønnlitteratur som blir kjøpt inn av Kulturrådet fra norske forlag, også automatisk kommer ut i bokhandelen. Den enkelte butikk står også fritt til å kjøpe inn bøker som ikke er blitt kjøpt inn sentralt. Bokkundene er forskjellige, og de trenger veiledning for å finne boken som passer for dem. Her har bokhandelen en vesentlig rolle.

Boklovsmøte i Kulturdepartementet

John Thomasgaard, Hans Antonsen, Anne Schiøtz, Lene Røren, Aslak Sira Myhre og Helen Foss

Boklov

24. november var Bokhandlerforeningen invitert til et to timers langt møte med leder i utredningsutvalget for ny boklov, Aslak Sira Myhre. Sira Myhre har solid kunnskap og evner å se ting fra flere sider, noe som lover godt for den videre prosessen. Møtet bar preg av en god samtale hvor vi fikk god tid til å snakke om hvordan bokhandelen leverer på litteraturmålene i dag og hva vi mener er viktig i en fremtidig lov.

Det som er klart i utgangspunktet er at det blir en lov, og at det blir faste priser på nye bøker. Ingen andre boklover i Europa tar inn over seg endringer i markedet som følge av strømmetjenester og nye digitale formater. Departementet har derfor som mål å lage en helt ny lov som også andre land kan se til.

Myhre mener at det vanskeligste i en digital tidsalder hvor formatene i stadig større grad smelter sammen, vil være å definere hva som er en bok.

Vi benyttet møtet til å fortelle om drift av bokhandel, den stadig større bredden som selges og det viktige samspillet mellom fysisk bokhandel og digitale tjenester.

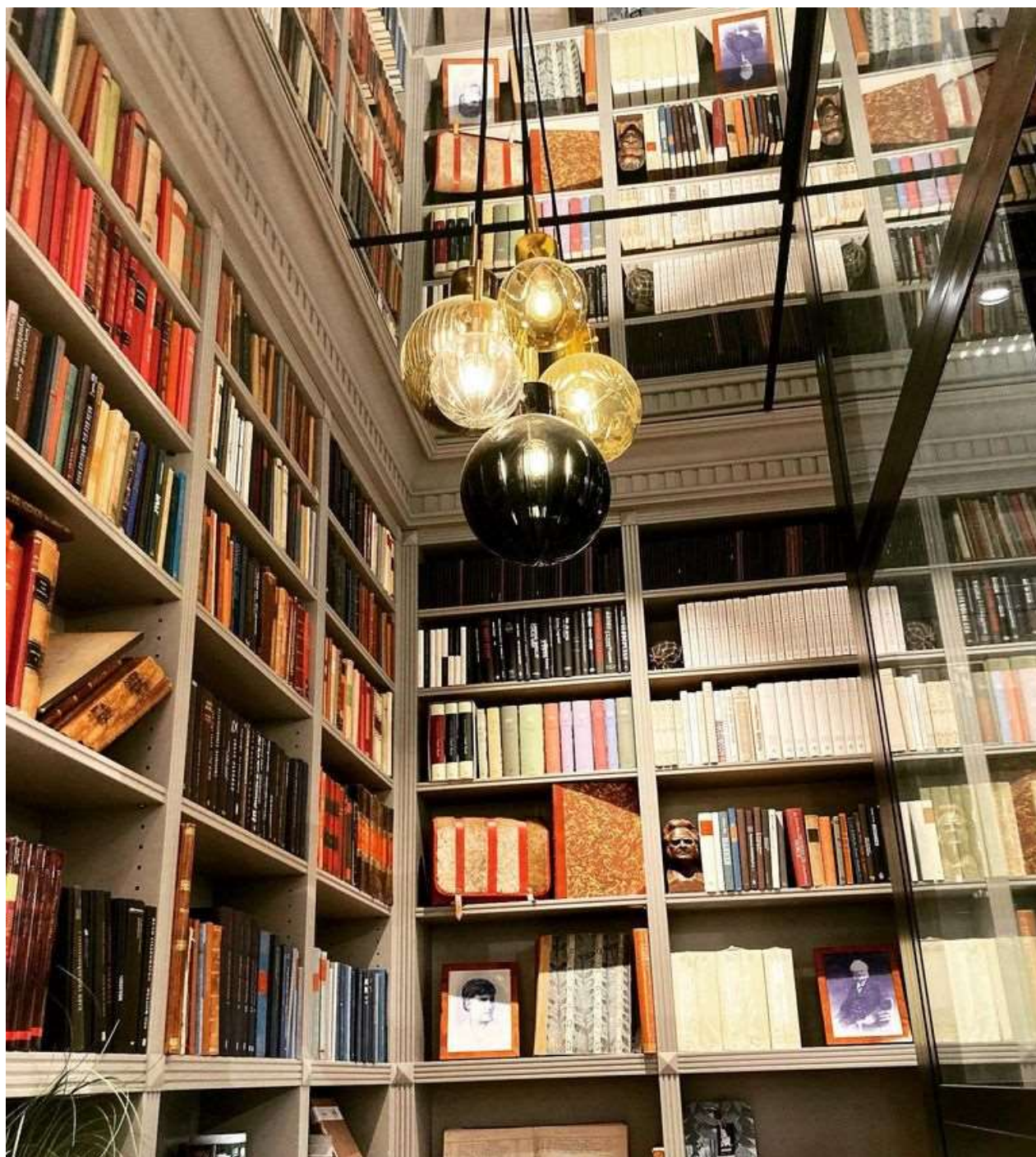
Følgende mener vi er viktig i en ny boklov for å sikre at bokhandelen kan gi et godt tilbud til leserne:

- En teknologinøytral lov med faste priser på nye bøker, uavhengig av format og salgskanal. Inkludert fagbøker som i dag.
- Fastprisperiode som i dag, hvor det økonomiske potensialet for hvert format tas ut.
- En boklov må legge til rette for rimelige handelsvilkår, som ikke er til hinder for effektiv drift og innovasjon. Vi advarer sterkt mot en avanseregulering som vi mener vil svekke, og ha motsatt effekt, av hva som er formålet med loven.
- Rabatt på den faste bokprisen er en direkte motsetning til boklovens hensikt om å verne forhandlerleddet for priskonkurranse på nye bøker. Vi mener at muligheten for å gi rabatt på den faste bokprisen bør fjernes. Det vil sikre like konkurransevilkår mellom uavhengige bokhandler og kjedebokhandler/dagligvare, og mellom fysiske butikker og nett.
- Skaffe- og leveringsplikten må opprettholdes for papirbøker og leveringsplikten opprettholdes for andre formater på en måte som sikrer et mangfold av leverandører.
- Mulighet for avtaler om litteraturabonnement og for frakt som sikrer at det ikke er dyrere å sende en bok til Alta enn til Oslo.

BOKHANDLER-
FORENINGEN

Bokhandelen leverer på samfunnsoppdraget sitt

Berges bokhandel, Kristiansand

Salget av papirbøker totalt går noe ned, men bredden øker. Det selges stadig flere unike titler gjennom bokhandelen.

Samspillet mellom fysiske butikker og digitale tjenester bidrar til at det selges stadig flere ulike titler

Nye digitale løsninger i bokhandelen har gitt økt tilgjengelighet til bøker som bidrar til at bredden øker. En bok kan kanskje være utsolgt fra forlaget, men finnes fremdeles tilgjengelig i en bokhandel. Med løsninger som *Klikk og send* er disse bøkene nå enkelt tilgjengelige for kunder over hele landet.

I 2021 ble det solgt i overkant av 8 millioner bøker, fordelt på 49 500 titler i bokgruppe 3-5 (norsk og oversatt skjønnlitteratur, sakprosa og pocketbøker). I tillegg selger bokhandelen også fagbøker, lokalitteratur og bøker på fremmedspråk. Trenden er klar; salget av antall ulike titler er stadig økende. Det var imidlertid en liten nedgang i 2021, sammenlignet med tidligere år, på grunn av at butikkene måtte holde stengt i flere uker på grunn av pandemien. Til tross for økende nettsalg, klarte ikke nettbokhandelen å ta igjen det tapte salget.

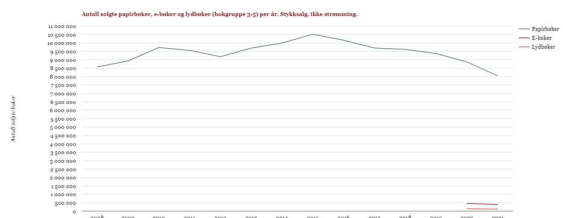
Bokhandelens brede utvalg synliggjør hva som rører seg i samfunnet til enhver tid. Det gir ikke bare en oversikt over samfunnsforhold som både debattbøker og romaner reflekterer, men også samtaler som ikke ellers er synlige noe sted.

Selv om salget av ulike titler øker, så fortsatte nedgangen i salget av papirbøker totalt. Salget av bøker fordeles på flere ulike titler, men i et mindre volum. Det er en trend vi også ser i resten av Europa. Etterspørselsmessig er det nesten ingen bøker som selger mer enn ett eksemplar i bokhandelen daglig. For bokhandelen er det derfor viktigere å tilby kunden en stor bredde, enn store stabler av få titler. Bokhandelen kjenner kundene sine best, og den enkelte butikk står fritt til å kjøpe inn bøker som ikke er blitt kjøpt inn sentralt. Bokhandlerens viktigste leverandør er de organiserte forlagene, men i bokhandelen finner du titler både fra store og små forlag, til lokalhistoriebøker og mye mer. I alt solgte bokhandlerne bøker fra cirka 1500 utgivere i 2021.

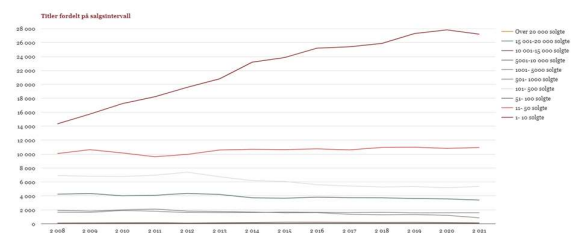
Omfanget av de lavest selgende titlene har økt betydelig. Det er de mindre utgivere som står for økningen i bredden viser salgstallene våre. Den enorme bredden utgjøres hovedsakelig av backlist. I 2021 var det kun 7 titler som solgte mer enn 20 000 eksemplarer hver, mens det var så mange som 27 209 titler som kun solgte under 10 eksemplarer hver. Abid Rajas bok *Min skyld* solgte aller mest. De hundre mest solgte titlene stod for 16% av det totale salget.

Trenden er tydelig, salget av unike titler øker. Unntak for 2021 hvor butikkene måtte holde stengt i perioder på grunn av pandemien.

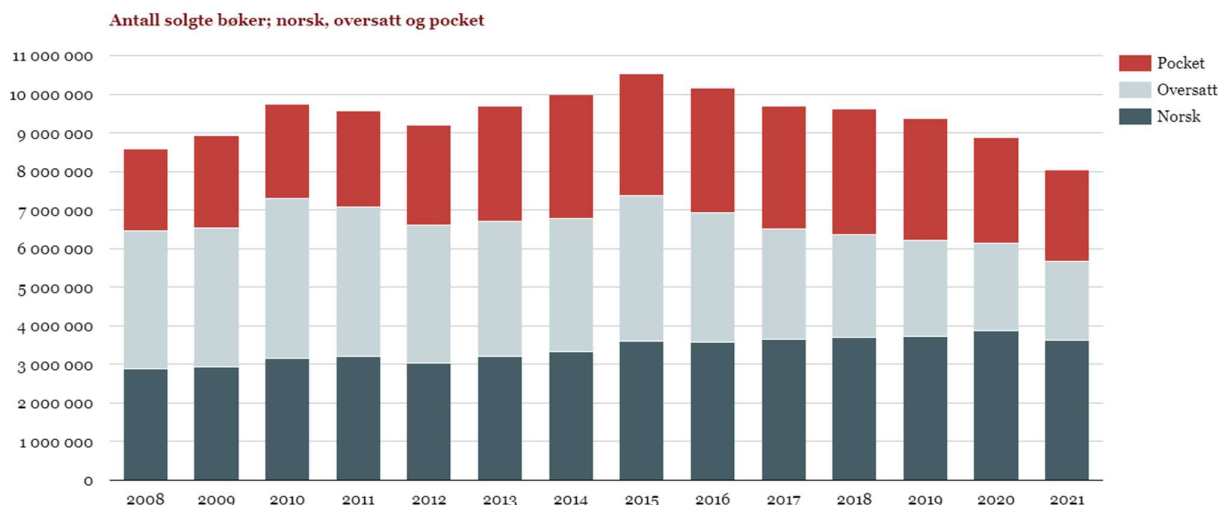
Kurven viser at salget av bøker totalt går ned.

Grafene viser at det særlig er titler som selger i små opplag som øker.

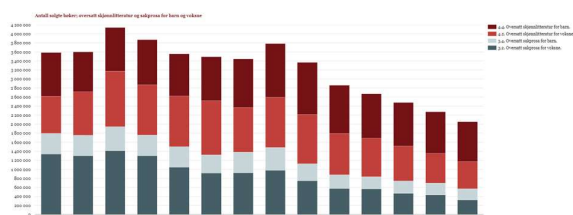

Salget av norske bøker har vært økende de siste årene, mens salget av oversatt litteratur har gått ned.

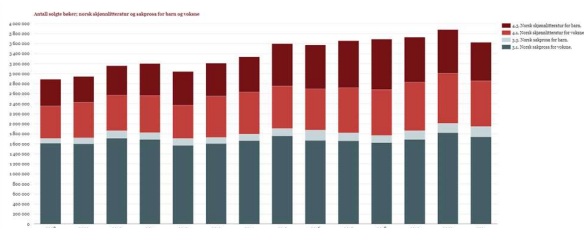

Salget av norske bøker har vært økende de siste årene, mens det er salget av oversatt litteratur som har gått ned

Salget av bøker totalt har gått ned. Men når vi bryter salgstallene ned på bokgrupper, ser vi at det er oversatt litteratur som har gått ned, mens salget av norsk sakprosa for voksne som har økt. Det er norsk skjønnlitteratur for voksne og barn som har økt mest de siste årene. Det er i hovedsak salget av oversatt skjønnlitteratur og sakprosa for voksne som er redusert.

Antall solgte oversatte bøker, fordelt på skjønnlitteratur og sakprosa for barn og voksne.

Antall solgte norske bøker, fordelt på skjønnlitteratur og sakprosa for barn og voksne.

Tusenvis av forskjellige bøker under årets juletrær. I uke 50 2021 ble det totalt solgt 507 226 papirbøker, fordelt på 19 302 ulike titler i bokhandelen. Det er bredde og mangfold det!

Gravdahl bokhandel

Mangfold og bredde

I uke 50 ble det totalt solgt 507 226 papirbøker (bokgruppe 3-5), fordelt på 19 302 ulike titler i bokhandelen. Andelen nye titler (utgitt i 2021) utgjorde 16,0 % av det totale tittelantallet, og 63 % av det totale antallet solgte bøker (volumet).

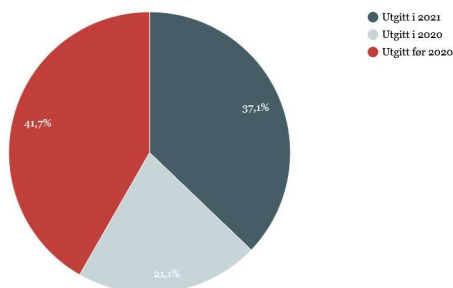
Fordeling nye bøker og backlist

Bokhandelen tilbyr og er avhengig av salget fra både nye bøker og backlist.

Bokhandelen lever av å selge både nye bøker og backlist

Salgskurven i norsk bokhandel er svært bratt, med få titler som selger mye, og en svært lang «hale». Nye bøker selger mest, men backlist utgjør en lang hale av titler som hver for seg ikke selger så mye, men som totalt utgjør et stort volum. Den enorme bredden som selges sier noe om hvilket mangfold som bokhandelen skaffer, og ikke minst hvor mye forskjellig bokleseren er opptatt av.

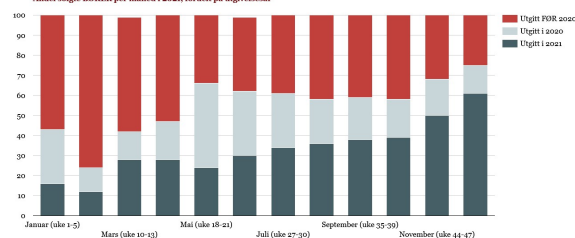
Andel solgte bøker i 2021, fordelt på utgivelsesår

God fordeling i salget av nye og eldre titler

Ser vi på fordelingen av salget med utgangspunkt i bøkernes utgivelsesår, ser vi at det er noen måneder som utpeker seg spesielt; I februar bidrar Mammutsalget til at det selges flest titler utgitt før 2020. Fra første mai er det fripris på titler utgitt i 2020 og kampanjer bidrar til at salget av 2020 titler er markant i både mai, juni og juli. I løpet av høsten kommer flesteparten av ny norsk litteratur som er svært viktig for julesalget. Betydningen av faste bokpriser på disse titlene kan ikke undervurderes for bransjens totale lønnsomhet. I desember utgjorde salget av nye titler 12,0 % av det totale tittelantallet, og 61 % av det totale antallet solgte bøker (volumet).

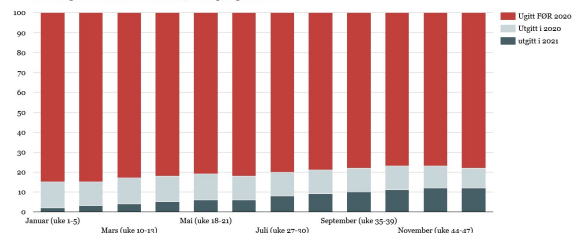
Andel solgte BØKER per måned i 2021, fordelt på utgivelsesår

Andel solgte BØKER per måned i 2021, fordelt på utgivelsesår.

(Rødt; Bøker utgitt før 2020. Lys blå; utgitt i 2020. Mørk blå; Utgitt i 2021).

Andel solgte TITLER per måned i 2021, fordelt på utgivelsesår

Andel solgte TITLER per måned i 2021, fordelt på utgivelsesår.

(Rødt; Bøker utgitt før 2020. Lys blå; utgitt i 2020. Mørk blå; Utgitt i 2021).

Julehilsen fra Norli Bokhuset i Tromsø

«Det er ofte bestselgerne som får publisitet, men hittil i år har vi solgt 8 549 forskjellige titler. Det er takket være våre gode kunder, som alle velger sine favoritter».

«Nå er det jul og vi håper alle får en god bok dere kan nyte i jula

Vi vil takke alle forfatterne, forlagsfolk og andre i bransjen, som gir oss så fantastiske varer å selge. Det er ofte bestselgerne som får publisitet, men hittil i år har vi solgt 8549 forskjellige titler. Det er takket være våre gode kunder, som alle velger sine favoritter.

Vi er så glade for at dere ønsker å komme innom oss. På grunn av dere har butikken eksistert i 103 år, og vi er klare for flere år i bokens tjeneste. God og fredelig jul til dere alle og håper vi ses igjen på jakt etter nye leseropplevelser.»

Facebookhilsen 23. desember fra Martin Antonsen, eier av Norli Bokhuset Tromsø.

Det finnes en bok for alle, og få er bedre til å bistå i jakten på bøker enn ansatte i bokhandelen.

Dyktige bokhandlere, her fra Høvik bokhandel.

Litteraturabonnement

Så å si alle bokhandler har minst ett abonnement som sikrer at en vesentlig del av ny skjønnlitteratur er tilgjengelig over hele landet.

Om innkjøpsordningene

Innkjøpsordningene for litteratur, ofte omtalt som innkjøpsordningen, er en norsk, statlig, økonomisk støtteordning for norske bokutgivelser. Ordningen blir administrert av Norsk kulturråd som kjøper inn 773 eksemplarer av de fleste nye, norske skjønnlitterære bøkene for voksne, og 1550 av tilsvarende bøker for barn, og fordeler disse på bibliotekene i landet.

Litteraturabonnement

Litteraturabonnementene er en avtale mellom Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen og gjelder utgivelser fra medlemmer i Forleggerforeningen til medlemmer i Bokhandlerforeningen.

Litteraturabonnementene er viktig for spredningen av ny norsk litteratur og bidrar til å bygge forfatterskap. Med abonnementene tar både bokhandlere og forleggere et større kulturpolitisk ansvar. Abonnementene sikrer at flere av innkjøpsbøkene fra Norsk kulturråd blir tilgjengelige i bokhandelen, som motytelse får bokhandlerne bedre betingelser på de bøkene de tar inn. Bokhandelen får automatisk tilsendt et førsteeksemplar av alle nye titler fra medlemsforlagene til førsteeksemplarrabatt, innenfor det abonnementet man har tegnet. Bøkene blir tilsendt fortløpende og sikrer at bredden av nye bøker er tilgjengelig i bokhandlene.

86 prosent av bokhandlerne har minst et abonnement

Ved utgangen av 2021 har 417 bokhandler totalt 426 litteraturabonnement. Det tilsvarer 86 prosent av våre medlemmer.

Eksempelvis blir *all ny norsk skjønnlitteratur for barn og voksne*, påmeldt til innkjøpsordningene, eksponert i alle ARK og Norlis bokhandler rundt om i landet.

Nesten 60 prosent av alle Fri bokhandlerne har et abonnement. Unntaket gjelder gjerne for bokhandler som ligger på svært små steder. Blant de kjedefrie bokhandlerne som ikke har abonnement, finner vi mange nisjebokhandler, blant annet innen kristen litteratur. Studentbokhandlerne har fagbokabonnement.

	G1	G2	A	K	B	F	Sum abonnement	Antall butikker totalt
Akademika					2	23	25	29
Ark			60	86	6	3	155	155
Fri Bokhandel	3	7	14	6	1		31	53
Kjedefri			1	1	1	2	5	28
Kjedefri/Norli Libris kjøpende	1		8	1			10	13
Norli			75	61	6	2	144	142
Norli Lokaleid		1	26	14	3		44	45
Studentsamskipnad						12	12	15
Totalsum	4	8	184	169	19	41	426	480

Ansvaret for oppfølging og rapportering av titler og antall ligger hos Forleggerforeningen. I tabellen under er oversikt over antall titler som har gått ut fra FS og SD i de ulike abonnementene i automatisk ordning:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grunnabonnement 1			232	230	201	238	269	229	266
Grunnabonnement 2			117	141	98	92	104	88	106
Allmennabonnement	405	361	349	371	299	333	373	317	377
Kulturabonnement	645	653	638	682	623	748	797	724	760
Breddeabonnement	2572	2662	2666	2577	2300	2664	2458	2059	2150
Fagbokabonnement	422	442	443	432	401	375	380	380	417

Følgende fire litteraturabonnement er tilgjengelig:

Grunnabonnement: Bokhandler kan velge mellom Grunnabonnement 1 (G1) og Grunnabonnement 2 (G2).

G1: Motta bøkene som påmeldes innkjøpsordningen for norsk skjønnlitteratur for voksne (bokgruppe 4.1).

G2: Motta bøkene som påmeldes innkjøpsordningen norsk skjønnlitteratur for barn og unge (bokgruppe 4.3). Grunnabonnementet gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt på den faste utsalgsprisen.

Utover dette gis det rett til å kjøpe førsteeksemplar utover selve abonnementet med 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6.

Abonnementet er forbeholdt bokhandler med bokinnkjøp under 500.000 kr.

Allmennabonnement: Omfatter bøker som er påmeldt i innkjøpsordningene fra bokgruppene 4.1 og 4.3 (norsk skjønnlitteratur for voksne og norsk skjønnlitteratur for barn og ungdom) fra medlemsforlagene. Allmennabonnement gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris.

Kulturabonnement: Omfatter samtlige bøker utgitt av medlemsforlagene som er oppmeldt til innkjøpsordningene administrert av Norsk kulturråd. Kulturabonnement gir 72 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Kulturabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet til 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6. Bokhandlerne har returret på førsteeksemplar av bøker som ikke er innkjøpt på de selektive ordningene, men som er påmeldt og sendt ut i kulturabonnement.

Breddeabonnement: Omfatter ett eksemplar av alle nye titler i bokgruppe 3, 4, 5 og 6 (sakprosa, skjønnlitteratur, billigbøker og verk) utgitt av medlemsforlagene. Breddeabonnement gir 74 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris.

Fagbokabonnement: Omfatter bøker i bokgruppe 2 (lærebøker og profesjonslitteratur) sortert etter nærmere avtale. 70 prosent førsteeksemplarrabatt og 2 prosent sortimentsrabatt gis alle som tar totalt 10 eller flere undergruppeabonnement (tilsvarende fem fagområder). Et undergruppeabonnement i bokgruppe 2.1 forplikter tilsvarende undergruppeabonnement 2.2 og vice versa. Bokhandler som tar færre undergrupper får 70 prosent førsteeksemplarrabatt, men ikke sortimentsrabatt.

Sortimentsrabatt: Sortimentsrabatt gis til bokhandler med abonnement. Sortimentsrabatten er på 2 prosent og beregnes av bokhandelens samlede bruttoinnkjøp (utover førsteeksempelret) av bøker til ordinær pris og ordinære betingelser innenfor bokgruppe 3, 4, 5 og 6. For fagbokabonnement gis sortimentsrabatt kun for innkjøp i bokgruppe 2.

BOKHANDLER-
FORENINGEN

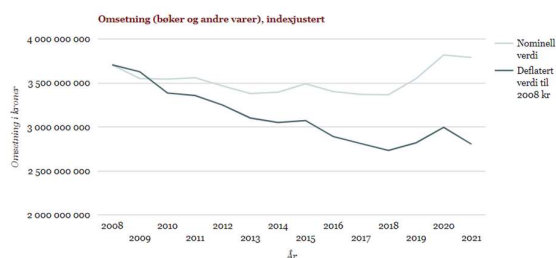
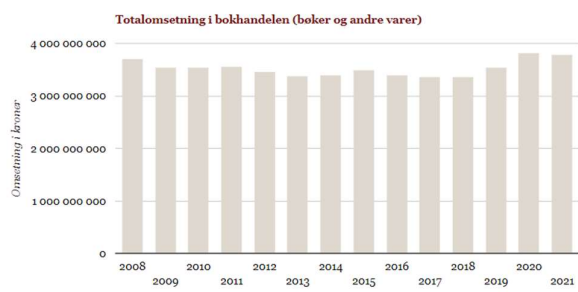
Omsetning

Økt omsetning to siste år til tross for færre bokhandler. Likevel bekymringsfullt at omsetningen er relativt stabil, mens husleie og lønn øker.

Press på lønnsomhet

Bokhandlerforeningen samler månedlig inn omsetningstall fra et stort utvalg av våre medlemmer. Statistikken viser utviklingen av omsetningen i bokhandelen, fordelt på bøker og andre varer.

Samlet omsetning i bokhandelen i 2021 endte på 3,79 mrd, mot 3,82 mrd i 2020. Omsetningen viser salg av både bøker og andre varer som spill og tegnesaker m.m. Det var en økning i både 2020 og 2021, men det er bekymringsfullt at omsetningen ligger på samme nivå som i 2008. Mens omsetningen er tilnærmet stabil, har kostander til blant annet lønn og husleie steget betraktelig siden 2008. Det gir betydelig press på lønnsomheten. Justert for prisstigning er nedgangen enda sterkere som grafen under viser.

Fordelingen av salget mellom bøker og andre varer

Fordelingen av salget mellom bøker og andre varer holder seg ganske stabilt med cirka 60 prosent bøker og 40 prosent salg av andre varer. Bokhandelen er avhengig av inntekter fra andre varer enn bøker for å kunne drive lønnsomt og gi folk et godt tilbud av bøker der de er. På større steder vil bokhandelen ha en større andel bøker og mindre andel andre varer. På mindre steder er bokhandelen avhengig av å selge en større andel andre varer for også å ha råd til å tilby bøker.

Bokhandel trekkes frem som en av veksttaperne i kjedeorganisert faghandel i Virkes handelsrapport (publisert oktober 2021). Bokhandel har hatt en omsetningsnedgang siste 3 år, sammen med bransjer som foto, klær og sko. SSBs verdiindeks viser også at bokhandelen har hatt en nedgang siste tiåret, mens detaljhandelen samlet har hatt vekst.

BOKHANDLER-FORENINGEN

ARK Beyer
13. november 2021 · 🌐

Vi hadde storfinnt besøk av @tinashewilliamson i går! Nå har vi signerte utgaver av Håndbok for unge antrasister - perfekt julegav!

Norli Hillesland Karmøy
11. oktober 2021 · 🌐

Finn inspirasjon i nye kokkebøker!
Gro på Oasen anbefaler Potetkokeboka!

Nordkyn Bok og Papir
18. september 2021 · 🌐

Tenk at selveste Roy Jacobsen stakk innom oss for å hilse på nå på morrakvisten! Takk for besøket! Jeg kjenner at det ække så innmari ille, tross alt, å værre på jobb en lørdag med knallvær og man egentlig hadde kuma tenkt sè en tur til jellu! Noen kunder hadde også flaks og fikk prata litt med Roy og tatt bilder og sånt no'. God helgt! 🍷
#bokhandlermin #fribokhandel #handeleokalt
#royjacobsen

Norli CC Vest
19. desember 2021 · 🌐

Vi har ikke mange eksemplarer igjen av Stein Torleif Bjella sin nye bok «Fiskhuset»! Vi fikk et kjempedyrt besøk av forfatteren selv, som var innom og signerte den nye boken sin - en perfekt julegave! 🐟
← Sku du bi ein god fiskar, må du tenkje som ein fisk. Onkel Ivar ser rett på meg, sjelv om panna er drivvåt, legg den amerikanske sideskjen perfekt. Me står på vollen ved båthuset. Vatnet Storsenn breier seg mot vest. Det er større enn eg hugsar. Ivar myser i lynk... Se mer

Ark Kremmergaarden
1. juli 2021 · 🌐

🔥 20 ÅR MED NORGES STØRSTE BOKHANDEL 🔥

Kremmergaarden
1. juli 2021 · 🌐

ARK Fyller 20 ÅR! Det feires med blant annet 3 for 2 på en

Norli Eldorado er her: Norli Eldorado.
1. juli 2021 · Oslo · 🌐

Det er sommer og vi har dekket bordene med pocket til rimelige priser. Hvis du ikke har lest disse tre vidt forskjellige, men like gode romanene, har du sjansen nå! 📖

#pocket #paperback #salg #sommer #lesetid #norli #norlibokhandel #norli anbefaler #viefem #ekkoavvenn #villingenesdagbok

Tronsmo Bokhandel er her: Tronsmo Bokhandel.
17. juli 2021 · Oslo · 🌐

Linda, hun leser for tiden om de greske guder og deres mangfoldige tragedier, og mener nå at disse historiene er så universelle at hun ser greske guder og tragedier i oss alle og enhver - hun liker bla. å tenke på seg selv som en Tronsmos Calliope (In ancient Greek religion, Calliope is the goddess of eloquence and epic poetry, the Chief of all Muses) - og er skråsikker på at denne fantastiske sommerbunken hennes unektelig kommer til å bli farget av disse mytologiske lesebri. Se mer

Gravdahl Bokhandel
30. november 2021 · 🌐

Hyggelig besøk av forfatter Simon Stranger og Nicholas Dreyer i dag, sistnevnte er Afghanistan-veteranen og hovedpersonen i Strangers siste bok 304 dager.

Sagt om boken:

«For en enorm innsikt forfatteren har! Simon Stranger har skrevet en imponerende sterk roman om krigen i Afghanistan og en krigsveterans posttraumatiske opplevelser. Måten det fremstilles på gjør inntrykk og skaper innsikt.» Vigdis Moe Skarstein, Adresseavisen (Terningkast 6)...

Se mer

Norli Vadse
4. desember 2021 · 🌐

Da har vi vært så heldige å ha Ingjerd Tjelle på besøk for å signere boken sin Dr. Skogsholm.

Boklista 15 på topp i 2021

Abid Rajas bok *Min skyld*, solgte aller mest i 2021

Plass	Tittel	Forfatter	Forlag	Utgitt	Bokgruppe
1	Min skyld: En historie om frigjøring	Abid Raja	Cappelen Damm	2021	319
2	Den savnede søsteren	Lucinda Riley	Cappelen Damm	2021	421
3	Kroppen for voksne	Trond-Viggo Torgersen	Frisk forlag	2021	313
4	Jente, 1983	Linn Ullmann	Oktober	2021	411
5	20 i stil: Pondus: 20	Frode Øverli	Strand	2021	410
6	Grenseløs	Jørn Lier Horst	Strawberry Publishing	2021	417
7	Til de voksne	Linn Skåber	Pitch forlag	2020	410
8	Lucias siste reise	Vetle Lid Larssen	Strawberry Publishing	2021	411
9	Hekneveen	Lars Mytting	Gyldendal	2020	411
10	Tur-retur Norge med @helenemoo	Helene Myhre Østervold	Strawberry Publishing	2021	315
11	Trollriket: Nordlys: 4	Malin Falch	Egmont Kids Media	2021	433
12	Sak 1569	Jørn Lier Horst	Strawberry Publishing	2021	502
13	Når hvalene synger	Jojo Moyes	Bastion	2021	420
14	Til oss - fra de eldste	Linn Skåber	Pitch forlag	2021	410
15	Terapeuten	Helene Flood	Aschehoug	2020	502

Oversikten viser de mestselgende titlene i 2021, uavhengig av sjanger og utgivelsesår

Boklista

Årsliste - Total

2021

2021

Plassering

→ 1

Min skyld
Abid Raja

Cappelen Damm
9788202713461

Plassering

→ 2

Den savnede søsteren
Lucinda Riley

Cappelen Damm
9788202702410

Plassering

→ 3

Kroppen for voksne
Trond-Viggo Torgersen

Frisk forlag
9788284370040

Boklista og salgstall

Listen viser mestselgende bøker basert på salg over disk i et utvalg som representerer omlag 80 prosent av omsetningen i norsk bokhandel. Rapporteringen foregår ukentlig, og dekker bøker som er allment tilgjengelige. Listen fører til økt oppmerksomhet rundt bøker, forfattere og bokhandelen, og bidrar dermed positivt for bransjen. I 2021 har vi levert ulike boklister til en rekke medier på forespørsel. Dette er populært stoff, samtidig som det gir oss en mulighet til å vise frem hvilke bøker som er populære. I 2021 har foreningen videreført ordningen med abonnementsløsning på salgstall til forlag. Vi publiserer også ukentlige e-boklister, og Norsklista på høsten og frem til jul.

Metode

Boklista utarbeides på grunnlag av salgstall fra et representativt utvalg av landets bokhandler. Tallene baserer seg på antall solgte eksemplarer av den enkelte tittel. For at bøkene skal bli med på listen må boken være solgt i mer enn én kjede/bokhandel.

De deltakende bedriftene omfattet ved utgangen av 2021 følgende butikker/kjeder: Adlibris, akademika.no, Aksdal Bok og Papir, ARK, Bokkilden, Boksalongen LiB, Bookis.no, Haugenbok.no, Norli Libris, Notabene og Tynset Bokhandel. Bokdata henter vi fra Bokbasen.

Litterære priser og stipend

Abid Raja fikk Bokhandlerprisen 2021 for boken
Min skyld – En historie om frigjøring

Bokhandlerprisen til Abid Raja

Abid Raja ble tildelt Bokhandlerprisen 2021 for boken *Min skyld – En historie om frigjøring*. Bokhandlerprisen ble overrakt av kulturminister Anette Trettebergstuen på Litteraturhuset i Oslo 23. november 2021. Det var første gang siden 2002 at en sakprosa-bok fikk Bokhandlerprisen. Og første gang i historien at Bokhandlerprisen ble utdelt av nåværende kulturminister til den forrige kulturministeren.

I sin tale sa kulturministeren blant annet: «Nå sitter du her som forfatter av en bok som har nådd tusenvis av lesere på kort tid. En bok som har rørt og begeistret mange, en biografi det er vanskelig, for ikke å si umulig, å forholde seg likegyldig til når siste side er lest. Du har gitt oss «noe av det viktigste som er skrevet om oppvekst mellom to kulturer i Norge», for å si det med Morgenbladets anmelder. Intet mindre».

To år siden forrige gang Bokhandlerprisen ble delt ut fysisk. Over 100 bransjefolk gledet seg over å kunne samles for å hedre vinneren. Her er det god stemning under talen til Knut Nærum. Fra venstre: Tom Harald Jenssen, Abid Raja, Hans Antonsen, kulturminister Anette Trettebergstuen, Anne Schjøtz, Arne Vestbø og Marius Bakke fra Kulturdepartementet.

Bokhandlerprisen er bokhandlernes egen pris og deles ut etter avstemming blant alle ansatte i norsk bokhandel.

Prisen deles ut til den forfatteren bokhandlerne mener har skrevet årets beste norske bok innenfor skjønn/ generell - eller barne- og ungdomslitteratur.

Fra 2008 startet man med nominasjon til Bokhandlerprisen hvor de 10 bøkene som får flest bokhandlerstemmer i første runde går videre til siste og avgjørende runde. Bokhandlerne leser mange bøker gjennom året, i alt stemte bokhandlerne på over 190 ulike titler.

Disse ble nominert til Bokhandlerprisen 2021:

- **Jørgen Jæger**, «Dommen», Strawberry Publishing
- **Victoria Kielland**, «Mine menn», No Comprendo Press
- **Aslak Nore**, «Havets kirkegård», Aschehoug
- **Per Petterson**, «Mitt Abruzzo», Oktober
- **Abid Raja**, «Min skyld», Cappelen Damm
- **Tore Renberg**, «Assalamu alaikum», Oktober
- **Maria Navarro Skaranger**, «Emily forever», Oktober
- **Simon Stranger**, «304 dager», Aschehoug
- **Trude Teige**, «Morfar pustet med havet», Aschehoug
- **Carl Frode Tiller**, «Flukt», Aschehoug

Bokhandelens forfatterstipend og priser

Bokhandlerforeningen deler årlig ut 435 000 kroner i stipend og priser til forfattere i etableringsfasen.

Bokhandlerforeningens forfatterstipend skal gå til forfattere i etableringsfasen. Bokhandlerforeningen samarbeider med forfatterorganisasjonene NBU, NFFO og NFF om stipendene, og det er deres litterære råd som innstiller. Det er norske forfattere i etableringsfasen som skal nytte godt av pengene. Stipendene kan også tildeles en forfatter det er grunn til å knytte forventninger til i forbindelse med en særskilt utgivelse.

Bokhandelens forfatterstipender

Erlend Skjetne fikk stipendet på 200.000 kroner.

Ida Fjeldbraaten og **Ingrid Nielsen** fikk begge stipend på 60.000 kroner for sine forfatterskap. Stipendene ble delt ut under Litteraturfestivalen på Lillehammer.

Bokhandelens barne- og ungdomsbokstipend

Nora Dåsnes ble tildelt Bokhandelens barne- og ungdomsbokstipend for sitt forfatterskap. Stipendet er på 40.000 kroner, og ble utdelt under Litteraturfestivalen på Lillehammer 27. mai.

Bokhandelens sakprosapris

Forfatter **Bergsveinn Birgisson** ble tildelt Bokhandelens sakprosapris for boken *Mannen fra middelalderen* 28. mai. Prisen er på 50.000 kroner.

Rivertonprisen

Sven Petter Næss ble tildelt Rivertonprisen for beste norske krim 2020 for boken *Skjebnesteinen*. Rivertonprisen er et samarbeid mellom Rivertonklubben, Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen. Prisen, Den gylne revolver, deles ut til forfattere av fjorårets beste kriminalitterære arbeid. Prisvinneren kåres av Rivertonklubbens litterære råd. De andre nominerte var: Kurt Aust, *Hjertets mørke*; Frits de Bourg: *Dykket*; Karin Fossum: *Bakom synger døden* og Unni Lindell: *Nabovarsel*.

Bjørnsonstipendet

Bjørnsonstipendet 2021 ble tildelt **Sandra Lillebø**. Stipendet tildeles en forfatter det er grunn til å knytte betydelige forventninger til. Stipendet, bestående av diplom og kr 25.000, -, deles ut hvert år i forbindelse med Bjørnsonfestivalen i Molde.

Bokhandlerforeningen etablerte Bjørnsonstipendet i 1997, i samarbeid med Bjørnsonfestivalen i Molde og Den norske Forfatterforening. Sandra Lillebø fikk stipendet for romanen *Tingenes tilstand* (2020).

Bildet: Sandra Lillebø, sammen med sin redaktør i Oktober forlag; Øyvind Ellenes, bokhandler Marie Skeidsvoll og helt til høyre, Anne Schiøtz, direktør i Bokhandlerforeningen

Mammutsalget

Mammutsalget er det største boksalg i markedet.

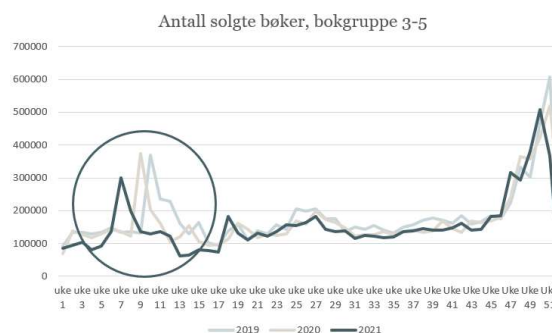
Bilde fra Lista bokhandel

Mammutsalget

Mammutsalget er et av bokbransjens sterkeste merkenavn, og trekker fortsatt tusenvis av bokinteresserte til bokhandlene i løpet av de ukene salget pågår. I alt deltok 373 bokhandler på Mammutsalget i 2021. På grunn av den pågående koronapandemien ble salget utvidet til 4 uker, og ble gjennomført fra 15. februar til 13. mars. Flere butikker måtte holde helt eller delvis stengt i perioden og leverte gjennom klink og hent. 52 forlag deltok med til sammen cirka 780 titler. I tillegg var det med et lite antall e-bøker og digitale lydbøker til gode Mammutpriser. Netto omsetning ble om lag 28,6 millioner kroner (utfakturert fra distribusjonssentralene).

Mammutsalget er organisert og eid av Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen i fellesskap. Mammutsalget skal tilby bokkjøpere gode bøker med bredde i mange kategorier, til en redusert pris. Foreningene har som mål at Mammutsalget skal være det største boksalg i markedet.

Bokhandlerkunden får kjøpt bøker på tilbud hele året. Men ikke noe annet salg tilbyr et større samlet utvalg enn Mammutsalget. Ser vi på antall solgte titler fordelt uke for uke, ser vi tydelig at kun julesalg selger flere bøker.

Fagskolen for bokbransjen

Kompetente og motiverte medarbeidere er den viktigste suksessfaktoren dersom bokhandelen skal lykkes i konkurransen med andre forhandlere.

Fagskolen gir utdanning til ansatte i bokhandel og forlag. Skolen tar også imot kvalifiserte søkere utenfor bransjen som ønsker seg inn i bokbransjen. Skolen har gode forelesere i alle fag, og har et godt samarbeid med de ulike aktørene i bokbransjen som er med og gir viktige bidrag til det faglige opplegget.

Kompetente og motiverte medarbeidere er den viktigste suksessfaktoren dersom bokhandelen skal lykkes i konkurransen med andre forhandlere. Derfor legger skolen stor vekt på å gi studentene kompetanse i de viktigste fagområder man har behov for som ansatt i bokbransjen; markedsføring, bransjekunnskap, forlagsdrift, detaljhandel, økonomi, ledelse, salg og formidling, litteraturkunnskap og jus. En vesentlig del av litteraturkunnskapen tilegnes via brevundervisning, som gjennomføres over ett år, fra august til juni. Samlingene på skolen er på totalt 11 uker inklusiv en studietur til utlandet. Ukene er oppdelt i 3 bolker; høst, vinter og vår med 2-5 ukers undervisning hver gang. Dette for å redusere studentens fravær på jobb, og behovet for vikar reduseres betraktelig. Fagskolen har en stabil stamme av forelesere som får meget gode evalueringer av studentene.

Skolen uteksaminerte 11 studenter våren 2021. Høsten 2021 ble det tatt opp 12 studenter. Skolen har i snitt 15 studenter i året. Det var et annerledes år på Fagskolen for årets kull. De har kun hatt en fysisk samling, ellers har vi møttes i Zoom og hatt nettundervisning. Det har fungert overraskende bra og årets kull vil også ha møtt bransjen og jobbet seg godt gjennom alle fag. En fin gjeng som har jobbet kreativt og fleksibelt under andre betingelser.

Skolen finansieres hovedsakelig av midler fra Kunnskapsdepartementet. Fagskolen har god økonomistyring, og økonomien er god. Fagskolen er godkjent av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) og dette gjør at studentene kan søke lån og stipend hos Statens Lånekasse for utdanning. Studiet gir også studiepoeng i fagskolesektoren og dette gjør at Fagskolens studenter får 30 studiepoeng ved gjennomført studium.

Skolen drives som en stiftelse. Skolen holder til i fine og velfungerende lokaler i Universitetsgata 20.

Bransjeinformasjon og annen medlemsservice

Bokhandlerforeningen.no

Her offentliggjøres fortløpende foreningens hovedstatistikk, i tillegg til presentasjoner av aktuelle saker og presentasjon av foreningen og foreningens arbeidsområder. Bokhandlerforeningen fikk nye nettsider i 2021 og det ble økt fokus på å publisere flere nettsaker.

Nyhetsbrev og Facebook

Bokforum ble lagt på is våren 2021. Fra høsten 2022 ble det tatt opp igjen. Det er primært allerede publiserte nettsaker som også deles via nyhetsbrev og Facebook.

Medlemsfortegnelsen

Bokhandlerforeningen tilbyr en oversikt over alle bokhandler i landet som er medlem av foreningen. Medlemsoversikten selges som Excel-fil, og inneholder adresser, e-post, telefonnummer og kjedetilhørighet.

Formidlerglede

Hundrevis av bokhandlere over hele landet er viktige formidlere av litteratur.

Dyktige og entusiastiske bokhandlere og formidlere hos Norli Gravidahl Bokhandel på Hamar.

BOKHANDLER-FORENINGEN

Opplesning i Sagene bokhandel

Herbjørg Wassmo besøker Bokhuset i Tromsø, nå avdøde bokhandler Antonsen

Opplesning i Farsund kulturbokhandel

**BOKHANDLER-
FORENINGEN**

Utvalg 2021

Valgkomitéen

Martin Antonsen (leder), Norli Bokhuset Tromsø,
Linda Eriksen (ARK) og Sylvi Steine (Akademika).

Bransjerådet

John Thomasgaard, Norli Libris
Elin Øy, Bokhandlerforeningen

Styret for Fagskolen for bokbransjen

Helge Kaasin, (leder), Bokhandlerforeningen
Anne Perstølen, Forleggerforeningen
Sylvi Steine, Akademika
Anette Mello Stenhaug, Norli
Jan-Frode Brenna-Hansen, Gyldendal
Cecilie Brun Løwe, rektor

PR Mammut

Anne Jorunn Skogøy (prosjektleder), Bokhandlerforeningen
Caroline Heitmann, Norli Libris
Jan-Frode Brenna-Hansen, Gyldendal
Gine Jonassen, Res Publica forlag
Raymond Vik, Kagge forlag (kun presse/PR)

European and International Booksellers Federation (EIBF)

Elin Øy/Anne Schiøtz, Bokhandlerforeningen

Norsk Barnebokinstitutt

Linda Eriksen (ARK), rådsmedlem Bokhandlerforeningen

Merkur – programstyret

Åshild Vere Jacobsen

ARK Selbu

**BOKHANDLER-
FORENINGEN**

Bokhandlerforeningen

Sehesteds gate 6

0164 Oslo

Tlf: 22 39 68 00

E-post: firmapost@bokhandlerforeningen.no

www.bokhandlerforeningen.no